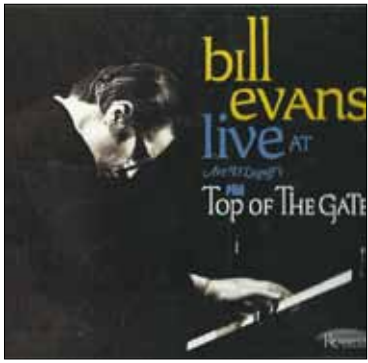

CD Jazz Verborgen werk Bill Evans

Het voorbije voorjaar dook een interessante dubbel-cd op met onbekende optredens van pianist en jazzcomponist Bill Evans (1929-1980) in het zaaltje boven The Village Gate in New York. Oude onbekende plaatopnamen zijn zelden goed, want vaak waren ze door de amateuristische kwaliteit van opname terecht vergeten. Dat is echter niet van toepassing voor de nieuwe dubbelaar van pianist Evans met bassist Eddie Gomez en drummer Marty Morell. Neen, dit zijn keurige, verzorgde opnames, om onduidelijke redenen in het vergeetboek geraakt.

De jaren 1960 waren niet enkel de tijd van de Franse chansonniers of de popmuziek, ook de jazz floreerde toen. Om een idee te geven: terwijl Bill Evans in het bovenzaaltje zat te improviseren, speelden Telonious Monk met zijn kwartet in de zaal eronder. Evans was een klassiek geschoold pianist en die inspiratie werkte door in zijn jazzspel. Al vanaf 1961 liet hij op zijn beroemde plaat *Sunday at the Village Vanguard* de leden van zijn trio musiceren als evenwaardige muzikanten.

Zoiets was men niet gewend: doorgaans stonden drummer en bassist in een dienende rol achter de piano of de trompet. Dat Evans

die hiërarchische positie opgaf, zegt al iets over zijn persoonlijkheid. Hij was een muzikaal genie, maar dan wel een genie dat geplaagd werd door voortdurende twijfels over zijn eigen kunnen. Die twijfels kon hij slechts van zich afzetten wanneer hij zich kon uitleven aan het klavier. Anders leidden zijn schuchterheid en gewifel hem onvermijdelijk naar drugsgebruik en paniekaanvallen. En van de weeromstuit werd zijn muziek geïnfecteerd door een bittere levensmoedheid.

Dit sentiment is volstrekt afwezig op deze nieuwe dubbel-cd. Hier horen we Evans onnavolgbaar improviseren, lyrisch en introvert tegelijk, spelend met de muzikale motieven. Met de verfijnde bassist Eddie Gomez had hij al een paar jaar contact, maar drummer Marty Morell had pas de groep verwoegd en je hoort hoe Evans hem speelt uitdaagt om het onderste uit de kan te halen. De klankopname van de zeventien nummers is zo goed dat je bijna het gevoel krijgt een zitje veroverd te hebben tussen de muzikanten. De opname van een enkele 'werkdag' (23 oktober 1968) bevat een aantal pareltjes die intussen al lang tot het collectieve geheugen behoren. Het kan tellen voor een vernieuwde kennismaking met Bill Evans. (JC)

Bill Evans Live at Art D'Lugoff's Top of The Gate, Resonance Records (distributie Cadenza-Codaex), HCD 2012, 27,99 euro.

CD Lichte muziek Grond onder de voeten Randi Tytingvag

De Noorse zangeres Randi Tytingvag beschikt over een hoogst aangenaam stemgeluid en ook over het talent om haar persoonlijke verhalen samenhangend te vertellen. Ze zingt recht toe recht aan. „Een halve waarheid is geen waarheid” is een letterlijk citaat uit een van haar mooie liedjes en aan dat voornemen blijkt ze zich ook te houden.

In haar liedjes gaat het over haar eigen ongeduld, over de opgepompte winnaarsmentaliteit, over een huis dat standhoudt tegen de krachten van de natuur. De

diepe bronnen die Tytingvag aanboort, heten ongeschminkte integriteit, scherpe waarneming, gevoel voor wat zich afspeelt onder de oppervlakte van menselijke relaties. Daarmee pikt ze helemaal in bij de traditie van vertellers met verbeelding als een Leonard Cohen of Jacques Brel.

Het is dat ze inderdaad wat te vertellen heeft. In die zin is de naam die ze voor haar cd koos, *Grounding* of 'geworteld zijn', bijzonder treffend gekozen. Moeiteloos stapt ze over van de traditionele ballade naar cabaret, van rock naar folk, van jazz naar kamermuziek. Toch is haar cd geen goedkoop allegaartje, maar krijg je het gevoel dat alles perfect in elkaar past, omdat de melodieën ijzersterk zijn en het gevarieerde gitaarspel van haar groep vol verbeelding. Een sterke cocktail dus. (JC)

Randi Tytingvag, *Grounding*, Ozella Records (distributie cadenza-codaex), OZ 040, 21,99 euro.

Boek Filosofie Denken als ambacht Joël De Ceulaer

In de zomer van 2011 publiceerde de journalist Joël De Ceulaer in het weekblad *Knack* interviews met tien Vlaamse filosofen met emeritaat. Intussen verhuisde De Ceulaer naar *De Standaard*, maar hij kreeg wel de toestemming om de gesprekken uit te geven als boek. In *Denken als ambacht* geven onder meer Herman De Dijn, Etienne Vermeersch en Samuel Ijsse-

ling een inkijk in hun inzichten.

Ongeveer in elk van de gesprekken komen geloof en religie aan bod. Een meerderheid van de geïnterviewde denkers is atheïst, maar dat betekent niet dat het geloof voor hen geen waarde heeft.

„Er zitten heel wat principes in het christendom die bijzonder waardevol zijn”, stelt bijvoorbeeld Ulrich Libbrecht, voormalig hoogleraar aan de KU Leuven. „De zachtmoedigheid, vooral, het principe van de vrede. Allemaal waarden die we zouden moeten redden, zelfs al nemen we afscheid van de dogma's.”

De Ceulaer weet het denken van de tien mannen helder samen te vatten en fris weer te geven. De interviews leren de lezer iets over filosoferen over de wereld, maar net zo goed over ouder worden.

Het gesprek met Jaap Kruithof, die in 2009 overleed maar voordien wel met de journalist sprak, is een prikkelende uitsmijter. Tot het laatste moment bleef de man eigenzinnig: „Onlangs liep ik in de supermarkt. Onvoorstelbaar

wat je daar ziet. Dertig soorten spaghetti! Ik dacht bij mezelf: 'Jaap, tijd voor revolutie!' Ik stoot met mijn linkerelleboog tegen wat dozen, dan met mijn rechterelleboog. Een ravage!”

Kruithof vraagt de winkeldirecteur of die echt wil blijven doorrazen in een krankzinnige wereld. „Weet u wat die vent zei? 'Ruim het maar op.' Hij had het niet begrepen, maar intussen had ik hem wel doorgeprikt.” (JVH)

Joël De Ceulaer, *Denken als ambacht. De levenswijsheid van tien Vlaamse filosofen*, De Bezige Bij, Antwerpen, 2012, 199 blz., 19,95 euro, ISBN 978 90 8542 340 9.

Boek Geloof Drang tot godsdienst Henk & Pieter van Os

En vader en een zoon schrijven elkaar brieven over geloof. Henk van Os (geboren in 1938) was hoogleraar Kunst en Samenleving aan de Universiteit van Amsterdam, zijn zoon Pieter (van

1971) is politiek redacteur van de krant *NRC Handelsblad*.

Vader groeide op in een klassiek Nederlands-hervormd milieu, maar verloor na 1970 de Kerk uit het gezicht. De zoon groeide bijgevolg op in een seculier milieu, maar kreeg wel voortdurend de christelijke erfenis ingelepeld, omdat vader-kunsthistoricus meent dat je zonder de Bijbel onze cultuur en kunst niet kunt verstaan. Kern van het boek is dat volgens zoon Pieter z'n vader een ongeneselijke drang tot godsdienst in zich heeft: „Misschien ontbeer ik jouw verbeeldingskracht, omdat redeneren me te lief is.” Daarnaast reageert hij tegen de atheïsten van zijn generatie, die met weinig kennis van zaken naar godsdienst kijken en er meningen over verkondigen.

Vanzelfsprekend is zo'n briefwisseling hoogst persoonlijk, met

veel familiale anekdotes. De insteek is Hollands én protestants, maar het gesprek over de generaties heen blijft boeiend. Een gevoel: secularisering is in Vlaanderen anders verlopen en bij ons zijn er wellicht weinigen die hun eigen ontwikkelingsgang op geloofsvlak zo inhoudelijk kunnen duiden. (EDS)

Henk & Pieter van Os, *Vader & zoon krijgen de geest. Brieven over de drang tot godsdienst*, Balans, Amsterdam, 2012, 163 blz., 16,95 euro, ISBN 978 94 600 34 046.

Boek Roman Vroeger was er later Vera Marynissen

De krant, de bezoeken van zijn dochter Eva op zondag en zijn herinneringen. Veel meer houdt het leven van Paulus, de hoofdfiguur van de roman *Vroeger was er later*, niet meer in. Na de dood van zijn vrouw verhuist hij van de rusthuiskamer die hij met haar deelde naar kamer 264. Daar wacht hij. Op de krant, op de maaltijden die stevast te vroeg komen, op Eva. Of wacht hij op het einde? „Oud worden is dronken op een rechte lijn moeten lopen”, stelt Paulus.

Auteur Vera Marynissen verplaatst zich meesterlijk in het hoofd van de oude man. Ze liet zich inspireren door het laatste

anderhalf jaar in het leven van haar vader. Paulus is misschien niet meer helder, maar hij heeft nog wel degelijk een mening, vooral over het feit dat hij niets meer te kiezen heeft. „Niets is zo lekker als sokken enkele dagen na elkaar aanhouden”, luidt het bijvoorbeeld. „Het mag hier niet. (Iedere avond is er inspectie: sokken en ondergoed moeten in de wasmand!) Ik doe het stiekem.”

In zijn hoofd is Paulus een ongehoorzaam kind en een ongelukkige puber, naar de buitenwereld probeert hij zich te gedragen zoals mensen van hem verwachten. Tijdens een zeldzaam bezoek van de schoonfamilie bijvoorbeeld: „Zoals ik met hen naar beneden loop, is het alsof mijn handen geboeid zijn, mijn voeten met een ketting aan elkaar geklonken, maar ik loop vrolijk voor hen uit.”

Het verhaal laveert tussen het heden, waarin haast niets gebeurt, en het verleden. Het geluid van de hakken van Eva herinnert Paulus immers aan wat zijn moeder ooit over de hakken van zijn vrouw zei, zijn dochters kus aan die van een meisje in Duitsland lang geleden. Het geheel is een tegelijk prachtige en pijnlijke weergave van wat er zich afspeelt in het hoofd van iemand die niets meer om handen heeft.

De zinnen van Marynissen zijn eenvoudig, maar raak. Ze herhalen zichzelf, want het leven van Paulus is een aaneenschakeling van herhalingen. Telkens opnieuw laat ze haar hoofdpersonage noteren hoe zijn dag cruint: na het wassen om kwart na zeven wachten op het ontbijt, terugkeren naar de kamer, wachten op de krant. Aan het einde van het boek zijn alle dagen precies hetzelfde, behalve de zondag wanneer Eva komt. Tussen de regels klinkt de vraag voor de lezers almaar sterker. Net zoals Eva hebben we wellicht het beste voor met de ouden om ons heen, maar doen we het eigenlijk goed? (JVH)

Vera Marynissen, *Vroeger was er later*, De Bezige Bij, Antwerpen, 2012, 214 blz., 19,95 euro, ISBN 978 90 8542 366 9.